

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Građevinski i arhitektonski fakultet Osijek
Diplomski sveučilišni studij
Građevinarstvo

Uvod u znanstveni rad

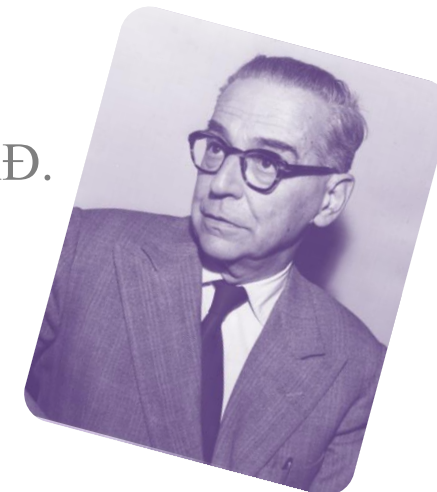
PISANJE ZNANSTVENOG I ZAVRŠNOG / DIPLOMSKOG RADA

DOC. DR. SC. DAVORIN PENAVALIĆ, DIPL. ING. GRAĐ.

Učionica 0.3, od 9:00 do 12:00 sati

Osijek, srijeda, 13. ožujka 2019. g.

Sadržaj

- obris (kontura) znanstvenog rada
- logičko izražavanje zamisli
- učiniti rad zanimljivim
- pregled i provjera rukopisa
- ispravno oblikovanje i izgled završnog / diplomskog rada
- postupak prijave obrane diplomskog rada
- literatura / bibliografija
- računalni online program **Turnitin** za provjeru plagijarizma
(<https://www.turnitin.com/>)

Obris znanstvenog rada

- *znanstveno izražavanje / pisanje:*
  - a) izvještavanje o činjenicama
  - b) objašnjavanje činjenica
  - c) vezivanje izvještavanja i objašnjavanja
- način izražavanja uvjetovan je: prirodom predmeta, svrhom članka, osobinama osobe koja ga piše, i zanimanju čitatelja.
- *ne postoji jedinstven pristup.*

Obris znanstvenog rada

- *znanstveno izražavanje / pisanje:*
  - čitatelju treba biti **vrlo jasno** na koji način su složeni elementi rada
  - glavne teme i njihova podjela trebaju biti **očito / jasno / otvoreno** izložene (prema tome je pisanje znanstvenog rada drukčije od književnosti)
- *znanstveni rad izrađuje se u svrhu proučavanja i pozivanja na njega; ne isključivo kako bi ga se pročitalo!*

Obris znanstvenog rada

- *Opći obris*
- **NASLOV:** Naslov se ponajprije treba sastojati od nekoliko riječi, treba izravno upućivati na najnaglašenije dijelove sadržaja. Potrebna je velika pažnja pri odabiru i uporabi riječi koje pružaju sažetost i sveobuhvatnost kako bi se omogućilo jednostavno i točno indeksiranje (ključne riječi)
- **SAŽETAK:** Sažetak je kratko sažimanje cijelog rada.

Obris znanstvenog rada

I. Uvod

- A. Priroda problema; poznavanje problema na početku istraživanja
- B. Svrha, djelokrug i metoda istraživanja
- C. Najznačajniji ishod istraživanja; poznavanje problema nakon istraživanja

Obris znanstvenog rada

II. Materijali i metode

- A. Opis upotrijebljene opreme i materijala
- B. Objašnjenje načina na koji je provedeno istraživanje (Potrebno je pružiti dovoljno podataka kako bi stručna osoba mogla ponoviti eksperiment. Naglasite značajke koje su nove)

Obris znanstvenog rada

III. Eksperimenti / proračuni i rezultati

- A. Opis eksperimenata
- B. Opis rezultata (u obliku tabela i grafikona)

Obris znanstvenog rada

IV. Rasprava o rezultatima

- A. Glavne utvrđene činjenice, uzročno – posljedični odnosi ili uopćenje na temelju prikazanih rezultata (izdvojite jedan ili više glavnih zaključaka koje podupirete vašim dokazima)
- B. Dokazi (na osnovu podataka) za svaki od glavnih zaključaka
- C. Iznimke i proturječne teorije i objašnjenje istih
- D. Objašnjenje vaših rezultata u usporedbi s rezultatima drugih istraživača

V. Zaključak

Logičko izražavanje zamisli

- najveći broj pogrešaka u znanstvenom radu pripada logičkim pogreškama.
- *kako bi ih izbjegli potrebno je slijediti sljedeća pravila:*
  - 1) *usvojiti zahtjeve dobre hipoteze (izloženi u prethodnom predavanju)*
  - 2) *izbjegavati iluzije (pogrešne percepcije)*
    - a) izbjegavati izvlačenje zaključaka iz pogrešnih opažanja, pogrešnih proračuna, sustavne i osobne pogreške
    - b) nemojte primjenjivati matematičke izraze bez njihovog potpunog razumijevanja
    - c) budite pažljivi pri usporedbi zaključaka ako su uvjeti provedbe eksperimenta bili promijenjeni (nisu jednako ponovljeni)
    - d) nemojte miješati činjenice i mišljenja

Logičko izražavanje zamisli

3) *Prekomjerno uopćavanje*

- a) ne izvlačite zaključke iz premalo podataka
- b) budite oprezni sa zaključcima iz ekstrapoliranih krivulja
- c) uvijek navedite ograničenja zaključaka tj. granice primjene
- d) kada radite pretpostavke, i vi i čitatelj trebate biti upoznati s tim da su to pretpostavke

Logičko izražavanje zamisli

4) *Uzrok i posljedica*

- a) Ne podređujte jednu stvar drugoj samo zato jer jedna utječe na drugoj
- b) Budite sasvim sigurni u uzrok određene pojave. U drugom slučaju uzrok može biti nešto drugo.
- c) Budite oprezni s uporabom analogija. Ukoliko si dvije pojave slične u određenim elementima, ne znači da su jednake u svim drugim
- d) Ako se dva procesa opisuju istim matematičkim izrazom, ne znači nužno da su jednaki

Logičko izražavanje zamisli

5) Predrasude

- a) stav znanstvenog poštenja i odanosti k istini temelj je znanstvenog rada
- b) budite oprezni s predrasudama kako ne bi ste bili pod utjecajem unaprijed zamišljenih ideja ili uvriježenih mišljenja
- c) trebate priznati dokaz iako on vodi k neželjenom zaključku. ako zaključak nije željen, to je odraz krivog mentalnog stava
- d) *jetke izjave oslabljuju utjecaj tvrdnje (i uvijek se naknadno požale)*

Logičko izražavanje zamisli

6) *Dvosmislene tvrdnje*

- a) budite oprezni s krivim shvaćanjem jezika
- b) odredite pojmove najjasnije moguće. budite oprezni s tehničkim pojmovima ako niste sasvim sigurni u njihovo značenje
- c) ne koristite jedan pojam u određenom smislu u jednom dijelu rada, a u drugom dijelu rada u drugom smislu / značenju
- d) ne miješajte opće značenje pojma s posebnim
- e) *budite vrlo oprezni s primjenom riječi uzrokuju, određuju, kontroliraju, utječu, rezultiraju, posljedično*

Logičko izražavanje zamisli

7) *Ne shvaćanje biti „Missing the point”*

- a) ne zanemarujte pitanje, ne izbjegavajte problem, ili obrazložite tvrdnjama izvan svrhe rada. utvrdite jasno ciljeve. utvrdite jasno ključnu točku rada kojom potkrepljujete raspravu / stav.
- b) budite oprezni s rasuđivanjem koje točno objašnjava nešto što zapravo nije cilj vašeg rada

Logičko izražavanje zamisli

8) *Izbjegavanje izravnog odgovora*

- a) ne temeljite zaključak na neprovjerenim prijedlozima
- b) izbjegavajte raspravu u krug – izražavanje iste tvrdnje drugim riječima
- c) ne pretpostavljajte istinitost prijedloga koji nije dokazan i može biti pogrešan
- d) ne pretpostavljate istinitost tvrdnje samo iz razloga, jer autoritet tvrdi da je točna (*tko je Stanislav Petrov?*)
- e) ne smatrajte određeni prijedlog neistinitim zato, jer ste ga osporili s nekoliko tvrdnji; moguće je da postoje ispravne tvrdnje koje niste uzeli u obzir, a koje ga podržavaju

Kako učiniti rad zanimljivim?

- više se usredotočite se na istraživanje koje opisujete, a ne na riječi kojima se služite
- sadržaj je važniji!
- *međutim, rad također treba biti privlačan čitatelju i zanimljiv, a što omogućavaju smjernice:*
  1. *napravite široki uvod kojim pokazujete poznavanje područja i koliko cijenite rad drugih istraživača. također, naglasite praktičnu važnost kad je to moguće.*
  2. napravite rad na način da ga čitatelj što jednostavnije razumije.
  3. koristite fotografije, crteže, grafikone, ... *ilustracije*
  4. svi dijelovi rada trebaju biti povezani
  5. izbjegavajte dosadne detalje koji nisu važni za točnost i cjelovitost; oslobodite tekst ponavljanja podataka u tabelama i grafikonima

Kako učiniti rad zanimljivim?

6. Naglasite nove i neobične značajke – nova vrijednost
7. Dosadnom odlomku (nekada je neizbježno) prethodite zanimljivim uvodom
8. Koristite slikovit izričaj
9. Koristite ubijedljive analogije, usporedbe ili sličnosti i metafore
10. ...
11. ...
12. ...

Pregled i provjera rukopisa

■ *po završetku pisanja rukopisa potrebno ga je nekoliko puta pregledati, pri čemu je potrebno obratiti posebnu pažnju na:*

1. uređenje poglavlja i usklađenost
2. rečenice (koristite rečenice do 30 riječi, jednostavnog izričaja, aktivne glagole, osigurajte povezanost, učvrstite tvrdnje i namjeru rečenice)
3. jasnoća
4. jezgrovitost (izbjegavajte ponavljanje)
5. ponavljanje (izbjegavajte ponavljanje iste konstrukcije teksta)
6. veznici
7. zvučni dojam
8. interpunkcija
9. stil
10. točnost
11. dužina rada

Ispravno oblikovanje i priprema rukopisa diplomskog rada

Što je diplomski rad?

- diplomski sveučilišni studij završava izradbom diplomskog rada i polaganjem diplomskog ispita
- student je obvezan izraditi završni rad, odnosno diplomski rad i položiti diplomski ispit
- diplomski ispit je javan i polaže se pred ispitnim povjerenstvom
- ispitno povjerenstvo ima tri člana, a mentor studentu ne može biti predsjednik povjerenstva.

Ispravno oblikovanje i priprema rukopisa diplomskog rada

Gornja i donja granica broja riječi

- *okvirno gornja granica je 40000 riječi u glavnom tekstu. broj riječi ne uključuje dodatke (priloge), bitne napomene, uvodne dijelove i izjave ili bibliografiju i kazalo. donja granica je u pravilu 30000 riječi.*
- ocjenu o tome da li je rukopis predug ili prekratak donosi mentor i povjerenstvo za ocjenu diplomskog rada. granica broja riječi je stoga samo smjernica, a ne i obvezan uvjet.
- studenti također trebaju biti svjesni kako i pretjerano dugi rukopisi mogu biti ocjenjeni lošima.
- pravopisna provjera rukopisa preporučljiva je (nužna) prije podnošenja

Ispravno oblikovanje i priprema rukopisa diplomskog rada

Uvezivanje

- rukopis se predaje u tri tvrdo uvezana primjerka
- boja korica nije propisana, ali najčešće je tamno plava ili tamno crvena.
- preporučeni je hrpteni naslov

Ispravno oblikovanje i priprema rukopisa diplomskog rada

Podjela diplomskog rada

- vanjski i unutarnji list prednjih korica;
- prazan list ili, ako je potrebno, list za posvetu;
- naslovni list na hrvatskom jeziku;
- naslovni list na engleskom jeziku;
- naslovni list na drugom svjetskom jeziku, ako je potrebno;
- zadatak diplomskog rada;
- prazan list;
- predgovor;
- sažetak i ključne riječi na hrvatskom jeziku;
- sažetak i ključne riječi na engleskom jeziku;
- sažetak i ključne riječi na drugom svjetskom jeziku (nije obavezno);
- prazan list;
- sadržaj

Ispravno oblikovanje i priprema rukopisa diplomskog rada

- popis ilustracija;
- popis tablica;
- popis kratica i simbola;
- prazan list;
- *glavni tekst: prikladno razdijeljen na poglavlja, potpoglavlja itd.;*
- dodaci (prilozi);
- bibliografija;
- prazan list;
- unutarnji i vanjski list stražnjih korica.

Ispravno oblikovanje i priprema rukopisa diplomskog rada

Vanjski i unutarnji list prednjih korica treba sadržavati:

- puni naziv Sveučilišta i Sastavnice
- diplomski rad
- puno ime i prezime autora, mjesto i godinu predaje rada (primjer: Osijek, 5.4.2018. godine).
- unutarnji list treba biti prazan

Ispravno oblikovanje i priprema rukopisa diplomskog rada

Naslovni list treba sadržavati:

- puni naziv Sveučilišta i Sastavnice
- diplomski rad
- odobreni naslov diplomskog rada
- puno ime i prezime autora, mjesto i godinu predaje rada (primjer: Osijek, 5.4.2018. godine).

Ispravno oblikovanje i priprema rukopisa diplomskog rada

Zadatak diplomskog rada:

- znanstveno područje, polje i grana u kojoj je provedeno istraživanje
- ime i prezime, akademski naziv pristupnika
- naziv studija
- tekst zadatka
- datum dodjele zadatka (unutar 3 mjeseca prije obrane rada!)
- potpisi

Rad treba izraditi u 3 primjerka (original i dvije kopije). Uz rad priložiti cjelovitu elektroničku datoteku na CD-u

Ispravno oblikovanje i priprema rukopisa diplomskog rada

Predgovor

- razlozi poduzimanja istraživanja,
- područje istraživanja,
- djelokrug i svrha istraživanja i
- *zahvale*
  - jednostavnost i takt
  - previše zanosa može biti neugodno mentoru i dr.
  - prikladno je spomenuti tko vam je davao prijedloge, osvrte i pomogao pri izradi rada, ali izreći to na prikladan način
  - uobičajeno je izreći zahvale u vrlo kratkom obliku

Ispravno oblikovanje i priprema rukopisa diplomskog rada

Sažetak i ključne riječi (pojmovi)

- sažetak je kratki opis rada tj. ciljeva, metoda i zaključaka. sažetak okvirno čini 300 riječi. sažetak rada biti će dostupan na crosbi-iju, hrvatskoj znanstvenoj bibliografskoj bazi podataka.
- ključne riječi ili pojmovi trebaju pomoći drugim istraživačima u istom znanstvenom području pronaći rad putem internetskih baza podataka.
- potrebno je navesti ne više od 10 ključnih riječi (pojmova) koji opisuju rad.

Ispravno oblikovanje i priprema rukopisa diplomskog rada

Sadržaj: detaljan prikaz podjele rada s brojevima stranica

Popisi ilustracija i tablica: popisi trebaju sadržavati broj i naslov ilustracija i tablica, zajedno s brojem stranice na kojoj se pojavljuju

Kratice i simboli: kratice i simboli u doktorskoj disertaciji trebaju biti jasno objašnjeni.

Ispravno oblikovanje i priprema rukopisa diplomskog rada

Glavni tekst

- glavni tekst mora biti samodostatan tj. čitatelja ne smije upućivati na dodatke.
- u cilju što pravilnije podjele glavnog teksta na poglavlja, potpoglavlja itd., autor treba potražiti pomoć mentora.
- glavni tekst treba počinjati na prednjoj strani lista i treba počinjati uvodom, a završavati zaključkom.
- glavni tekst treba biti podijeljen na obrojčana poglavlja, potpoglavlja i, ako je potrebno, točke. daljnja podjela se ne preporučuje.

Svako poglavlje treba počinjati na prednjoj stranici.

Ispravno oblikovanje i priprema rukopisa diplomskog rada

Dodatci (prilozi): Svrha dodataka je omogućiti autoru dodatno pojasniti određena područja glavnog teksta ili poslužiti kao repozitorij neobrađenih podataka

Bibliografija / literatura: Bibliografiju sačinjava popis citiranih publikacija.

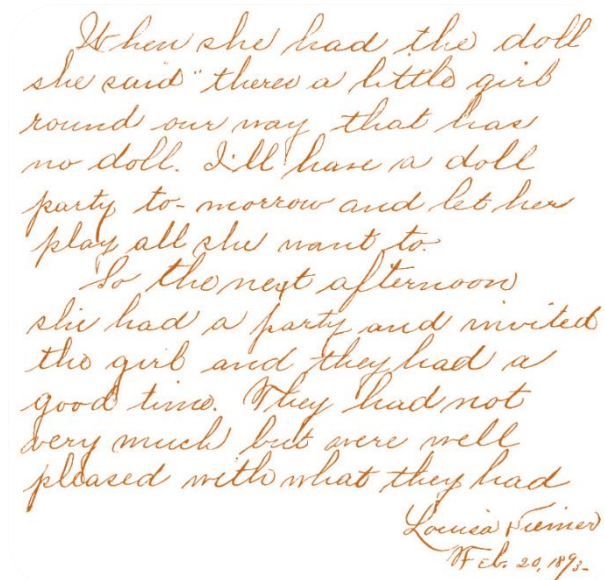
Unutarnji i vanjski list stražnjih korica u pravilu su prazni.

Ispravno oblikovanje i priprema rukopisa diplomskog rada

Izgled rukopisa

- rukopis treba biti izrađen u čitljivu obliku. svi listovi trebali bi biti jednake veličine, ponajprije obrojčani u gornjem desnom (lijevom) kutu
- kroz rukopis, uključujući fusnote, legende i bibliografske navode, potrebno je koristiti prored veličine 1,5,
- prihvatljiv je standardni papir od najmanje 80 gsm, a najviše 100 gsm, bijele boje i formata a4

When she had the doll
she said "there's a little girl
round our way, that has
no doll. I'll have a doll
party to-morrow and let her
play all she want to.
So the next afternoon
she had a party and invited
the girl and they had a
good time. They had not
very much but were well
pleased with what they had

Lucia Ferner
Feb. 29, 1893.

Handwritten text, mostly illegible due to fading.

Ispravno oblikovanje i priprema rukopisa diplomskog rada

Uvlake

- preporučljivo je ostaviti prazan prostor od približno 5 cm (2 inča) iznad naslova poglavlja na prvoj stranici, a 2,5 cm (1 inč) od vrha i dna na svakoj sljedećoj stranici
- preporučljivo je ostaviti prazan prostor s lijeve strane od 3,5 cm (1.25 inča) i 2,5 cm s desne strane (1 inč)

Brojevi stranica

- sve stranice trebaju biti obrojčane slijedom arapskim brojkama, počevši s desne stranice prvog tiskanog lista, uključujući i prazne stranice
- naslovni se listovi broje u paginaciju, ali nisu obrojčani

Ispravno oblikovanje i priprema rukopisa diplomskog rada

Način pisma

- najčešće se upotrebljava posvijetljeni times new roman. preporučljivo je držati se malih slova u cijelosti tj. izbjegavati korištenje velikih i malih slova
- *kosa slova (matematički simboli i jednadžbe)*
- **masna tiskana slova**

- veličina znakova za tekst je 12 (3 mm), za fusnote, legende, naslove ilustracija i tablica 10 (dva boda niže), za naslove poglavlja 18 masnim tiskanim slovima, za naslove potpoglavlja 14 masnim tiskanim slovima, za naslove potpotpoglavlja 14 običnim slovima, itd.

Preporučljivo je koristiti prored 1,5.

Ispravno oblikovanje i priprema rukopisa diplomskog rada

Način pisma (sadašnje ili prošlo vrijeme, prvo ili treće lice)

- opis rezultata eksperimenta ili proračuna izlaže se u *prošlom vremenu* (npr. *masa u suhom stanju bila je veća kod uzorka a, nego kod uzorka b*)
- prikaz podataka bi u pravilu trebao biti u *sadašnjem vremenu* (npr. *grafikoni koji prikazuju vršne vrijednosti dani su na slici 3. ili drugi stupac tabele 2 prikazuje vršne vrijednosti suhih masa.*)
- objašnjenje rezultata može biti u sadašnjem ili prošlom vremenu (npr. *najveća suha masa prikazana je za uzorak a, kod kojeg je zabilježeno najveće upijanje slane vode*).
- zaključci se iznose u *prošlom vremenu*, jer se odnose izravno na provedeni eksperiment
- opće tvrdnje pišu se u sadašnjem vremenu

Preporučljivo je pisati u trećem licu jednine.

Ispravno oblikovanje i priprema rukopisa diplomskog rada

Fusnote

- dodatna objašnjenja pojma pri dnu stranice ili rukopisa
- fusnote se obrojčivaju s 1,2, ..., n nakon točke
- koristiti ih samo gdje je nužno

Kratice i mjerne jedinice

- koristiti samo one kratice koje su uobičajene u području istraživanja
- mjerne jedinice pišu se u kraticama (npr. *gram* = *g*, *metar* = *m*, *postotak* = *%*)

Ispravno oblikovanje i priprema rukopisa diplomskog rada

Bibliografski navodi

- bibliografski navodi (citatatni navodi) prisutni su kroz cijeli rukopis. referenca na citiranu publikaciju uobičajeno je u obliku vrlo kratkog opisa koji obrazlaže razlog odabira iste.
- uvijek je potrebno naglasiti koje su ideje posuđene, a koje vaše (priznati tuđi rad ili doprinos)
- citirane publikacije trebaju biti navedene u popisu literature koji se nalazi na kraju rukopisa

Ispravno oblikovanje i priprema rukopisa diplomskog rada

Bibliografski navodi

- potrebno je imati pisano dopuštenje vlasnika autorskih prava prije tiskanja zaštićene publikacije

njem. Plagiat $\simeq$ lat. plagium: otimanje

lat. pirata $\leftarrow$ grč. peiratēs $\simeq$ peirân: pokušavati (napadati)

Ispravno oblikovanje i priprema rukopisa diplomskog rada

Bibliografski navodi

- tijekom pisanja rada, ako u istom trenutku nemate potpune podatke, naznačite mjesto potrebnog citata s [...]
- u slučaju izravnog iznošenja tuđe tvrdnje, stavite je kao citat pod znake navoda „citat”

Ispravno oblikovanje i priprema rukopisa diplomskog rada

Tabele

- važne su zbog prikaza rezultata eksperimenta ili proračuna
- tabela treba biti jedinstvena, ali ne prevelika (treba sadržavati potrebne opise, mjerne jedinice, ...), jasna i točna, a veličina tabele ne smije u pravilu biti veća od veličine papira
- koristiti veličinu slova najmanje 8 (preporučljivo 10), i prored 1
- mogu biti otvorene ili obrubljene
- tabele trebaju biti slijedom obrojčane arapskim brojkama i sadržavati naslov i legendu
- u tekstu se prvo pojavljuje referenca na tabelu, a zatim tabela. *Važna je dosljednost prikaza.*

Ispravno oblikovanje i priprema rukopisa diplomskog rada

Ilustracije

- sastavni dio rukopisa i vrlo učinkovit načina izlaganja (koristite ih kad god je moguće)
- čitateljev dojam najviše se temelji na izgledu i kvaliteti ilustracija (povoljan, nepovoljan)
- svaka ilustracija treba biti samodostatna
- najugodnija oku je ilustracija s odnosom mjera duljine i visine 1:1,5
- najčešći oblik ilustracije u znanstvenom radu je fotografija i grafikon. ilustracije trebaju biti jasno čitljive i ako su tiskani crno-bijelo. ***Važna je dosljednost prikaza.***
- grafikoni trebaju imati označene naslove i jedinice koordinatnih osi, legendu i markere na ključnim vrijednostima. kod fotografija je potrebno imati naveden izvor i dopuštenje.

Ispravno oblikovanje i priprema rukopisa diplomskog rada

Brojevi i jednažbe

- budite dosljedni, ne navodite male brojeve riječima, a velike brojkama
- jednažbe i formule treba započeti retkom uvučenim od ruba i odvojiti ih od ostaloga teksta dodatnim razmakom.
- ako su formule vrlo kratke, mogu se uključiti u tekst, ali prije i poslije njih treba uvesti dodatni razmak.
- jednažbe i formule treba označiti rednim brojevima koji se navode u zagradama na krajnjoj desnoj strani retka npr (2.4), gdje je 2 redni broj poglavlja, a 4 redni broj jednažbe ili formule u poglavlju 2.

Obrojčivanja ilustracija, tabela i jednažbi može biti i s predznakom broja poglavlja npr. 3.2.

Ispravno oblikovanje i priprema rukopisa diplomskog rada

Pregled

- prije tiskanja potrebno je napraviti provjeru rukopisa (gramatičke pogreške i pogreške u izražavanju)
- ponajprije druge (najmanje dvije) osobe bi trebale polako pročitati tekst i naznačiti potrebne promjene / ispravke
  - naslovi
  - kosa slova
  - obrojčivanje tabela, slika, jednadžbi, i dr.
  - izražavanje

Uvijek provjerite tekst najmanje dvaput!

Postupak prijave obrane diplomskog rada

- najkasnije **14 dana** prije datuma obrane student dostavlja diplomski rad
- prethodno mentor treba pozitivno ocijeniti rad o čemu izdaje potvrdu
- ***nakon polaganja posljednjeg ispita potrebno je javiti se u uredu za studente!***

Literatura

- Research & Education Association. 1997. *REA's Quick & Easy Guide to Writing & Publishing Your A+ Scientific / Technical Paper*. Research & Education Association. New Jersey. SAD.

Zahvaljujem Vam se na Vašoj pažnji!

Završetak